

WAT HOUDT HET BEMESTINGSBELEID IN

DOOR IR. CH. H. HENKENS,
RLC VOOR BODEM- EN
BEMESTINGSVRAAGSTUKKEN

In Nederland wordt intensief gebruik gemaakt van grondonderzoek. Op basis hiervan krijgt de boer een advies hoe zwaar hij moet bemesten om gemiddeld de hoogste opbrengst te halen. Alles lijkt dus eenvoudig en dikwijls wordt het grondonderzoek alleen gebruikt als richtlijn voor de bemesting van een bepaald gewas. Dit zou juist zijn als een bepaalde toestand gedurende jaren behouden bleef. Het doel van de bemesting moet zijn, dat niet alleen hoge opbrengsten worden gehaald maar ook dat de bodemvruchtbaarheidstoestand niet te laag komt.

Om dit te bereiken moet de boer een bemestingsplan opstellen voor zijn gehele bedrijf en voor meerdere jaren. Dit bemestingsplan voor meerdere jaren noemen wij bemestingsbeleid. In een bemestingsbeleid staat centraal:

1. Het behalen van een zo hoog mogelijke financiële opbrengst van het bouwplan. Dit kan betekenen, dat bepaalde gewassen extra worden bemest ten koste van andere.
2. Het handhaven van een voor het bouwplan meest gewenste toestand. Dit geldt zowel voor fosfaat, kali als kalk. Maar ook het handhaven van de magnesium- en kopertoestand is belangrijk voor de opbrengst.

VRUCHTBAARHEIDSTOESTAND VAN DE GROND

Het eerste belangrijke punt bij het bemestingsbeleid is de vruchtbaarheidstoestand van de grond. Bij een hoge fosfaat- of kalistoestand is slechts een kleine bemesting nodig. Dit betekent dus, dat er veel door de grond moet worden geleverd. Dus gaat de kali- of fosfaattoestand achteruit. Bij een bouwplan met 70 % granen is een hoge kali- of fosfaattoestand alleen maar te handhaven als veel zwaarder wordt bemest dan voor de opbrengst nodig is. Bij opvolging van het bemestingsadvies zal bij een

bouwplan 70 % granen de kali- en fosfaattoestand zich instellen op een redelijke toestand. Hoewel deze toestand bij het grondonderzoek als vrij laag wordt aangeduid, is hij voor dit bouwplan normaal. Bij een bouwplan met veel hakvruchten zal de toestand zich instellen op de toestand die bij het grondonderzoek wordt aangeduid als „goed”. Een tweede belangrijk punt is de opbrengst. Een boer die hoge opbrengsten haalt zal ook zwaarder moeten bemesten om de grond op peil te houden. Met 50 ton aardappelen wordt 50 kg zuivere kali meer onttrokken dan met 40

ton aardappelen. Wanneer men te maken heeft met percelen waar de wortels niet diep gaan en het gewas daar last van droogte kan krijgen, is het verstandig wat meer kali te geven.

FINANCIELE RESULTATEN

Het belangrijkste punt in het bemestingsbeleid is natuurlijk het financiële resultaat. De verdeling van de meststof over het bouwplan moet niet worden bepaald door de hoeveelheid kg-opbrengst, maar door de hoeveelheid gulden die men kan verdienen. De vraag is dus, waar betaalt de bemesting zich het beste. Bij een duur gewas kan men beter geen risico lopen. Een opbrengstverlies van 0,5 % bij aardappelen kan meer waard zijn dan 2 % bij granen.

Bovendien betaalt de opbrengstvermeerdering die men door de fosfaaten kalibemesting bij de toestand „vrij laag” en „goed” krijgt, de bemesting niet of nauwelijks. Toch heeft de grond die bemesting nodig omdat anders te veel wordt onttrokken. Gemiddeld is het bemestingsadvies voor de aardappelen en bieten wel juist, maar onder ongunstige omstandigheden kan wel eens wat meer nodig zijn. Om nu de opbrengst van aardappelen en bieten volledig veilig te stellen, geven wij deze gewassen zowel op zand- als op kleigrond graag het fosfaat dat wij aan de granen zouden willen geven, extra. De granen krijgen dan geen fosfaat meer. Dit doen wij ook voor kali of kleigronden. Op kleigronden wordt dus de fosfaaten kalibemesting van hakvruchten + granen bij elkaar opgeteld en aan de hakvruchten gegeven. De granen krijgen dus alleen een stikstofbemesting. Dit kan op zandgrond wel gebeuren voor fosfaat maar niet voor kali omdat die te snel uitspoelt op zand. Hier moeten de granen dus met stikstof en kali worden bemest.

REKENING HOUDEN MET AFZETMOGELIJKHEDEN

Een belangrijk punt in het bemestingsbeleid is ook de markt waarvoor de boer verbouwt. Wanneer deze markt bepaalde eisen stelt, moet de boer daarmee rekening houden als het tenminste niet te duur wordt. Heel duidelijk is dit bij fabrieksaardappelen. Behalve de opbrengst is hier het zetmeelgehalte belangrijk. Samen bepalen zij wat de boer krijgt uitbetaald. Dit noemen wij het fabrieksgewicht. Nu verhoogt de kalibemesting de opbrengst, maar het zetmeelgehalte wordt verlaagd. De kalibemesting moet dus zodanig zijn dat het hoogste fabrieksgewicht wordt

(ADVERTENTIE)

gehaald. Deze hoeveelheid is echter veel minder dan wordt onttrokken. Daarom moeten de granen na fabrieksaardappelen extra kali hebben, anders loopt de kalistoestand van de grond erg terug. Consumptieaardappelen met een hoog kaligehalte in de knol zijn minder gevoelig voor blauw. Nu is de kalistoestand van de grond veel belangrijker voor het kaligehalte van de knol dan de kalibemesting. Zou een boer nu aardappelen met een hoog kaligehalte in de knol willen hebben, dan moet hij zorgen voor een hoge kalistoestand. Maar dat betekent dan, dat alle gewassen ruim 200 kg K₂O moeten krijgen omdat anders deze hoge kalistoestand niet op peil blijft. Of dat rendabel is hangt van de prijzen af. Er moet ook een bekalkingsbeleid zijn. Er verdwijnt ieder jaar op kleigrond ongeveer 800 kg kalkmeststof per ha en op zandgrond ongeveer 400 kg. Als de grond kalkrijk is, is dit daar aan toe. Maar op kalkarme gronden zal men dit moeten aanvullen, anders zal de pH niet op peil blijven. Men moet ervoor zorgen dat deze onderhoudsbekalking voor de kalkminnende gewassen gebeurt.

BEWUST KIEZEN

Tot slot behoort bij een goed bemestingsbeleid ook de bewustkeuze van de meststof. Hierbij moet men zich afvragen of de meststof past in het bedrijf en of alles wat erin zit wel nodig is. Zijn meerdere meststoffen landbouwkundig gelijk, dan moet men een prijsvergelijking maken. Veel boeren kijken meer naar de prijs per baal dan naar de prijs per kg waardevolle bestanddelen.

NAAR MINDER MENGVOEDERS

Op de Algemene Vergadering van de Stichting CLO-controle op 13 februari 1969 te Utrecht hebben Ir. J. Cornelissen, directeur van de Stichting CLO-controle, en Ir. A. Galema, directeur van de Centrale Coöperatie LTS te Haarlem, hard geschopt tegen de grote aantallen mengvoeders.

Ir. Galema liet de resultaten zien van een onderzoek bij een achttal coöperaties, die samen ongeveer 50 % van alle CLO-voeder produceren. Hieruit bleek dat de coöperatie met het minste aantal voeders er altijd nog 73 maakte. De coöperatie met het grootste assortiment had er zelfs 116, te verdelen over 42 melen, 62 korrel/brok en 12 koek. Galema liet tevens zien dat 50 - 70% van het aantal mengsels samen maar 10 % of minder van de totale omzet in tonnen vormde en dat minder dan 10 % meer dan 50-60 % van de totale produktie uitmaakte. Hij heeft daarbij nagegaan wat er aan tijdverlies is op een fabriek met lage investeringen aan machines en waarbij alle bewerkingen in één lijn gebracht zouden zijn zonder tussenopslag. Hij kwam bij melen tot de volgende verliezen: (zie tabel.)

Bij persvoeders is het verlies eens zo groot. Een meer gemechaniseerde of geautomatiseerde fabriek kan kleine omschakelingsverliezen hebben maar de investeringen en vaste lasten zijn tweemaal zo hoog als bij de eenvoudige fabriek, terwijl de arbeidsefficiëntie gelijk is.

Ir. J. Cornelissen vroeg dan ook terecht: wel-

ke voeders zijn veevoedkundig niet noodzakelijk? Gezien het feit dat het eiwit thans relatief goedkoper is dan 10 jaar geleden, kan dit reden zijn b.v. het overgangsvoeder voor jongehennen te doen vervallen en ook deze opfokvoeder II te geven zonder dat dit de boer noemenswaardig geld kost. Ook de twee soorten mestvoeder voor rundvee (voor jong en oud) kunnen vervangen worden door rundveebrok A. In de rundvee-sector, aldus Cornelissen hebben de voeders C (27 % re), D (32 % re) en op vele plaatsen ook E (37 % re) geen bestaansrecht meer. Dan blijven over A (17 % RE) en B (22 % re), dit laatste speciaal voor bedrijven met eiwitarm ruwvoer dan b.v. pulp.

Omdat de granen relatief een hoge prijs maken is het voeren van pluimvee met zaad en graan plus onvolledige voeders te duur. Door deze onvolledige voeders (meel- en korrelvorm) af te schaffen kan een besparing van 7-10 mengsels worden bereikt.

aantal omschakelingen	verlies in in min. per week	verlies in % van de produktietijd bij éénploegstelsel
50	750	30
25	375	15
10	150	6
5	75	5

De opkomst van dierlijk vet in de mengvoeders heeft het assortiment ook uitgebreid. Ook hier kan het aantal beperkt worden. De heer Cornelissen adviseerde voor alle leghennen één niveau te hanteren met minimaal 2900 calorieën. Zodra de nieuwe energiewaardering er is voor biggen- en varkensvoeders kan ook hier een aanpassing plaatsvinden. Dat is ook nodig want de praktijk haalt de voeders nu en dan door elkaar. Het steeds mindere gebruik van ondermelk en wel zou moeten leiden tot afname van de omzet in matig eiwitrijk biggen- en varkensvoeder. Toch is dat niet het geval omdat velen denken dat het eiwitgehalte van het gewone biggemeel te hoog is en velen zijn er nog steeds niet van overtuigd dat het eiwitgehalte niets te maken heeft met diarree bij varkens.

Voorts wenste Ir. Cornelissen alle — wat hij noemde — poppenkastmengsels op te ruimen. Hij noemde er een aantal met name. In dit bestek kunnen we er niet verder op ingaan. We zijn het met de heren Galema en Cornelissen eens dat het grote assortiment krachtvoeders kostenverhogend werkt. In felte behoort de 50-70 % van het aantal mengsels dat maar 10 % of minder van de markt heeft eenvoudig afgekapt te worden. Voor ons als boeren zou het goedkoper kunnen worden en we zouden minder zorgen hebben bij het in bulk opslaan. -WPB